

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

Sectio Tertia. Ex mente infignorum Scotistarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

mus, an consecrans sit Sacerdos, &c. quia tamen probabiles de opposito habemus conjecturas, possumus, ac tenemur adorare Hostiam a Sacerdote expositam, quia per tales conjecturas sumus practice certi esse licitum. Hæc ferè ad verbum. Ecce in terminis nostra sententia, tum quod solum iudicium reflexum de probabilitate satis sit; tum quod etsi simus directè speculativè incerti de veritate, & honestate objecti, possumus tamen reflexè fieri certi de licentiâ actionis. Mirabile autem est, quod alibi, nempe *tom. 3. dissert. de Probabilitate*, totum hoc impugnet: & *tr. 9. disp. 1. de Justific. impij n. 165.* ait, probabilius esse, quod actus spei formalis non requiratur ad justificationem, satis virtualis: & *disp. 2. n. 36. ad finem*, relatâ duplici opinione, una tuente Henoch & Eliam hodie mereri, aliâ negante, ait: Quid horum probabilius sit, Lector judicabit: & *tr. 10. d. 4. n. 90.* ait: Videtur probabilior sententia docens Summum Pontificatum esse de jure Divino, & non tantum Ecclesiastico, annexum Episcopatu Romano.

N. Et *tom. 3. tr. 1. d. 4.* relatâ triplici sententiâ circa composibilitatem peccati cum visione, ait de sententiâ negante, quod sustinetur ut probabilior à Joan. à S. Thom. ab Ildeph. à Serra, & alijs Thomistis: & *disp. 5. n. 56.* ait: Respondet Sotus in *4. disp. 49. qu. 5.* probabile esse quod talis decor specialiter fulgebit in capite; loquitur de Aureolis Beatorum. Superiedo ab alijs ejusdem Authoris locis satis obviis *tom. 3. 2. & 1.* cum satis superque sint quæ ex eodem dedi. Hoc tantum rogo, quomodo sæpe unice ad solam probabilitatem, immò probabilitatē veritatis opinionis accurrat, dimisso omni iudicio directo, cum tamen in *dissert. de Probabilitate* hoc neget? Rursus quomodo sæpe alserit utramque opinionem esse certò probabilem, cum tamen simultaneam probabilitatem neget? Fateor me sæpe advertisse Probabilitatem sui oblitisci, & doctrinam, quam in *tract. de Probabilitate* impugnant, alibi apertis ulnis excipere.

N. Nollem autem, quod Benevolus Lector egrè ferret, quod aliquam opinionem retulerim, hodie improbabilem, Antiquioribus tamen probabilem. Nec enim est, quod de hoc queratur, tum quia in exemplis non requiritur veritas; nec enim hic disputatur, an hæc, aut illa opinio sit probabilis, sed hic unice discutitur, an modus resolvendi dubia per certam probabilitatem veritatis, suspensio omni iudicio directo de veritate, sit Modernorum Probabilistarum inventum, an inveteratus sapientioribus, & prudentio-

ribus antiquis Theologis resolvendi modum tum quia etsi aliqua relata opinio sit hodie improbabilis, vel quia damnata, vel quia opposita est hodie moraliter certa; attamen ætate, quâ citati DD. disputarunt, fuit valde incerta, & à pluribus asserta ut probabilis: ergo ex hoc, quod aliqua opinio ex relatis dicatur probabilis, cum tamen non sit, non inde sequitur vitium contra modum resolvendi dubium per solam probabilitatem, sed ad summum erit vitium in Authore dante probabilitatem opinioni non probabili.

SECTIO III.

Ex mente insigniorum Scotistarum.

§. I.

Selectiores aliqui ex Illust. Scoti Scholæ.

SUMMARIUM.

Alensis utitur solâ probabilitate, n. 106.
Angelus, n. 107.
Faber, n. 108.
Medina, n. 109.
Delgadillo solo iudicio reflexo de probabilitate resolvit, n. 110.
Coradua idem præstat, n. 111.
Villalobos, n. 112.
Emman. Rodriguez, n. 113.
Cronsfers, n. 114.
Brancasius, n. 115.
Bordonus, n. 116.
Falsum quod ait Coronus, Aristotelem non distinxisse inter probabile, & probabilis, & solum probabilis esse probabile, ibid.

Inter Scotistas chorum ducat Alexander N. de Ales ab Illust. Cornejo Doctor Doctorum meritò in Chronica S. Francisci, di- fertissimo prorsus stylo exarata, appellatus; nec non Divi Thom. & Divi Bonav. Magister. Hic ergo 3. p. qu. 1. membr. 2. art. 1. defendit ut probabilem sententiam speculativam, quod in statu innocentie, eo brevi, quo innocentia vixit, tempore; in primis Parentibus fuerint à Deo instituta aliqua Sacramenta: ergo modus resolvendi dubia per solam probabilitatem est coetaneus Scholasticis.

Secundus est Angelus, cujus Summa ab N. ipsius nomine, & doctrinâ dicitur *Angelica*; 107. hic igitur Author *verb. Luxuria n. 2.* ait: Non credo, quod mutet speciem, & sit circumstantia in confessione aperienda. Ecce utitur negatione iudicii directi; non enim ait, Credo, quod non mutet speciem, & credo, quod non sit circumstantia in confessione aperienda.

enda; sed ait, Non credo, quod mutet speciem, & quod sit aperienda: ergo juxta Angelum potest quis suspensio omni judicio directo de non mutatione speciei, & de non aperienda in confessione tali circumstantia, recte, & licite eam omittere, concepto solo judicio reflexo, vel quod mihi non sit certum; hoc enim significat tō *non credo*, vel quod mihi sit certo probabile talem circumstantiam non esse necessario aperiendam.

N. Tercius est Philippus Faber celeberrimus Theologus, & Probabiliorista, qui in 4. *diff.* 15. *qu.* 3. d. 52. *cap.* 9. n. 29. loquens de licentia repercussionis in percusso, ait: Hæc opinio mihi videtur probabilior intelligendo de incontinenti repercussione. Ecce in re sibi dubia, an percusso liceret repercutere, non profert judicium directum, sed prudentiam usque ad solum reflexum de objectivâ probabilitate sententiæ affirmantis licitam repercussionem unice recurrit. Hæc tamen opinio hodie est improbabilis.

N. Quartus est Michael de Medina Doctor Complutensis, qui *Codice de rebus restitendis per usuram acquisitis qu.* 3. ait: Et si mutans dicat, non mutuabo, nisi ultra fortem loco interesse aliquid certum solvat, quod hoc non sit de se illicitum, apparet ex dictis. Ecce non dicit, non est illicitum, ut apparet ex dictis, sed ait, apparet ex dictis, seu certo probabile, aut probabilius ex dictis mihi est, quod non sit illicitum. Utitur ergo judicio reflexo cadente supra probabilitatem, aut probabilitatem licentiæ.

N. Quintus est Delgadillo in docto suo Tomo de *Penitentia cap.* 1. querens, an Prælati Regulares vi Tridentini absolvere possint a casibus in Bullâ Cœnæ contentis, resolvit per probabilitatem; immo loquens de opposita Cardinalium Congregatione concedit esse quidem valde magnæ autoritatis; at non esse satis ad tollendam probabilitatem dictæ opinionis, quam gravissimi DD. docent. Verum hæc opinio est hodie prorsus improbabilis. Ad rem meam satis est ostendere, quod citatus Theologus plura dubia, præcipue, quæ hinc inde sunt valde incerta, resolvat per probabilitatem, aut probabilioritatem; quidquid deinde sit, an opinio, cui alterutram tribuit, talis sit.

N. Sextus est Corduba in suo *Questionario*, quem toties Probabilioristæ pro se citant. Cordub. Ille igitur *lib.* 1. *qu.* 23. *dub.* 11. §. *Igitur*. loquens de delectatione morosa, an necne sit mortale, ait, quod utraque opinio probabilis sit. Hodie tamen opinio negans esse mortale, est prorsus falsa; immo in Expurgatorio S. Inquisitionis asseritur non esse pro-

babilis, & quidem citato eodem Cordubensi. Ecce in re tam gravis momenti dictus Probabiliorista utrique opinioni tam affirmanti, quam neganti tribuit probabilitatem; immo, quod ad rem meam unice in præfenti facit, resolvit dubium per solam probabilitatem; ergo juxta hunc Probabilioristam, sub solo judicio reflexo de probabilitate licet operari.

Septimus est Villalobos in Summâ Hispanicâ, qui passim utitur solâ objectivâ probabilitate in dubiorum resolutione. Ita *tom.* 2. *tr.* 3. *diffic.* 2. n. 7. dubium de tempore, quo præceptum amandi Deum super omnia urget, per solam probabilitatem resolvit.

Octavus est Emman. Rodriguez, qui in *Summâ Hispanicâ* præ manibus ut plurimum habet solam objectivam opinionum probabilitatem. Idem dico de Basco in *Floribus Theologiae Moralis*, qui crebro ad certam, & solam probabilitatem recurrit, ut constabit vel solas ejus paginas obiter evolventi. Idem de Leandro à Murcia, qui vix aliud adeo frequenter usurpat in suis *Disquisitionibus Moralibus*, ac probabilitatem. Idem de Caspensi, qui *tom.* 2. *tr.* 27. d. 6. *sect.* 3. n. 25. sæpe solius probabilitatis objectivæ vestigiis insistit; querens enim *l. c.* an possit omitti monitio secreta, & revelari Prælato crimen, si melius sit correcturus subditum, solâ contentus est summâ probabilitate, dicens: Est probabilissima, tot SS. PP. & DD. Scholasticorum autoritate fulcita, immo oppositam censco non tam probabilem. Ecce quâ prudentiâ viri extremè pii, & austeritate celebres (etenim Basco, Leander à Murcia, & Caspensis ex præclaro PP. Capuceinorum Instituto exiierunt) in incertis procedant, etsi illis aliqua opinio sit probabilissima, non ideo obligant ad directum illius assensum, ut eam aliquis licite sequatur, nec oppositam probabilitate denudent.

Nonus est Croufers in *Regulâ D. Francisci*, qui ait: Probabile censco Hæreticum externum, qui saltem denuntiari non potest, non esse excommunicatum. At fallitur, quia dat probabilitatem opinioni omnino improbabili; etenim si non esset excommunicatus, absolvi posset, at non potest; ergo est excommunicatus. Non tamen fallitur utens prudentiori modo resolvendi incerta per probabilitatem, non per veritatem.

Decimus est Brancasius Probabiliorista, qui apud Mastr. in 1. d. 3. n. 15. relato modo, quo Deus cognoscit creaturas, ait *disp.* 16. *qu.* 10. *concl.* 1. hunc dicendi modum esse probabilem.

Unde-

N. Undecimus est Bordonus vir multiformis doctrinae, & in re morali, immo in utroque jure, ut ejus opera ostendunt, versatissimus; hic igitur Author in *Propugnac. Opin. Probabilis* cap. 3. n. 4. ait: Communis sententia est invincibilem ignorantiam excusare. Ecce judicium reflexum æquivalens huic directo, Invincibilis ignorantia excusat: & n. 13. sequitur nostram sententiam, quod actus sequens ad conscientiam invincibiliter errantem sit bonus, & pro eâ citat P. Sanch. lib. 1. cap. 12. n. 17. Cornejo, Malder. Lorcã, Palqual. *disp.* 63. n. 109. ergo (infero ego) erit etiam bonus actus sequens ad judicium invincibile de objectivâ probabilitate bonitatis: & cap. 4. n. 27. ait, quod sententia docens, hanc regulam, In dubio meliorem esse conditionem possidentis, locum habere etiam respectu aliarum virtutum, sit multum probabilis, & solidè, & breviter solvit argumenta opposita; quod idem facit cap. 30. & cap. 5. n. 10. ait omnes docere, quod quis esse debeat moraliter certus de probabilitate opinionis, ut licitè ponat opus; immo cap. 18. n. 50. etsi nobiscum sentiat, nullum requiri judicium reflexum de certâ licentiâ usus opinionis probabilis, sed ipsam opinionem subjectivè probabilem esse certam certitudine prudentialis veritatis, quamvis admitteretur, cuique opinioni intrinsecam esse formidinem actualem, ut suprà dixerat n. 30. ex P. Vasqu. 1. 2. d. 62. cap. 5. n. 26. & 27. quia formido actualis non excludit assensum determinatum alterius partis: non ideo negat satis esse solum judicium reflexum certum de objectivâ probabilitate: & *Fundam.* 1. n. 7. rectè ait, quod probabilitas in opinione nec oritur à lege, nec à salute animæ, nec à commodo, nec ab utilitate, nec à libertate, nec à voluptate; (hæc enim omnia ad summum sequuntur ad probabilitatem) sed à solidâ ratione; & n. 37. rectè impugnat Cotonium Scotistam virum aliàs egregium, cujus humilitatem non minus, quam doctrinam miratus sum; non enim dignabatur vir doctus post sua Typis evulgata adire; immo quasi discipulus audire meos in Collegio Romano Theologiæ Magistros: hic igitur vir lib. 1. contr. 5. de *Consc.* cap. 5. dicit, omnes T. T. & Philosophos antiquos frequentius usurpasse probabile pro eo, quod est probabilius; & quod minus probabile, non putarint probabile. Sed ejus pace, contra illum stat tum textus Aristotelis, quem pro se citat, nam ait, ex *probabilibus*, ait, *magis*, ait, ut *plurimum*: ergo distinxit inter probabile, & probabilius; quod idem præstat in textu sæpe citato, dum ait:

Probabilia sunt, quæ probantur, aut omnibus, (ecce probabilissimum) aut pluribus, (ecce probabilius) aut certè sapientibus, (ecce probabile) aut iis, aut omnibus, vel plurimis, (ecce iterum probabilissimum, & probabilius) vel iis, quorum spectata est, & perfectâ sapientia: (ecce probabile) ergo Arist. distinxit inter probabile, & probabilius, nec solum probabilius putavit probabile. Tum quia stant contra eundem ferè omnes Doctores, quos dedi hæc *Disputatione*. Lege Bordon. *Fundam.* 1. n. 43. ad 65.

Sed magis ad rem accedamus. Bordonus N. in *Praxi Criminali* cap. 3. de *Visin. Regularium* 117. *sect.* 1. n. 49. respondens quæsitò ait: Prædicti potest probabiliter non comprehendi delicta occulta nulli nociva: & l. c. n. 68. dicit, quod verior, & probabilior sit sententia de non præmittendâ correctione fraternâ; etiam oppositam vocet communiorem: & *ibid.* *sect.* 4. n. 22. quærens, an delicta noxia communitati possint denuntiari, omittâ correctione fraternâ, ait: Est Divi Thom. & communis, quod possit. Ecce directè dicit quod alii dicunt, non quod alii dicunt. Et *ibid.* cap. 6. n. 1. ait: Est communis sententia sine contradictore: & *ibid.* cap. 19. n. 39. oppositam propriè vocat communissimam: & cap. 50. n. 19. Dicendum ex probabiliori opinione testem non teneri ad restitutionem ex culpâ veniali: & in *Sacro Tribunalis* cap. 9. de *Heresi* n. 50. ait, opinionem tuentem necessariam aliquam cognitionem de malitiâ, aut obligatione, distinctam à debito sciendi, ut quis peccet, esse veriorē. Abstineo à reliquis, quæ habet Bordonus in suis Tomis; quamvis enim pleraque quæsitâ resolvat directè, attamen aliqua non nisi reflexè, & plerumque indicat probabilitatem oppositæ, etsi ejus argumenta solvat; per illum autem licitum est omne certò probabile prædict.

§. II.

Reliqui ex subtilissimâ Familiâ Doctores.

SUMMARIUM.

Mastrius à n. 118. ad 124.

Plurima resolvit per probabilitatem veritatis, n.

119.

Ait necessarium non esse judicium de veritate, n.

120.

Resolvit per communitatem opinionis, n. 122. *Torrecilla* plerumque appellat ad probabilitatem objectivam, n. 125.

Franciscus de Ruvere Generalis, Cardinalis, &

Papa solâ probabilitate utitur, n. 126.

Corella ad solam probabilitatem convolat, n. 127.

Idem præstat *Nensser*, & *Porestatis*, n. 128. Duo.

N. 118. **D**Uodecimus est Maftrius inter Moder-
thor tom. 1. in 1. disp. 6. de *Visione beatâ*, quæ-
rens quomodo Dei essentia concurrat ad
productionem speciei impressæ sui ipsius, ait
n. 19. Licet hæc sententia probabilitatem
aliquam præferat, & utriusque extremæ sen-
tentia incommoda vitet, probabilius tamen
est, &c. Et n. 34. ait: Longe verior, & pro-
babilior, ac magis de mente Doctoris est
sententia, &c. Et n. 102. ait: Licet probabi-
le sit lumen gloriæ non esse quid habituale,
sed solum actuale auxilium, &c. probabi-
lius tamen est, & Concilio Viennensi con-
sonantius, lumen gloriæ esse habitum. Im-
mò num. 107. trahens argumentum contra
suam conclusionem ait n. 108. Si per has ra-
tiones prætendunt RR. probabiliorē esse
sententiam, quod lumen gloriæ sit habitus,
concedimus; si quod pars opposita non sit
probabilis, negamus. Ecce: unice loqui-
tur, & resolvit quæstionem per probabilita-
tem.

N. 119. **E**t tom. 2. in 2. disp. 1. qu. 2. n. 3. §. *Item*
hanc quæstionem. ait: Dixi disp. 3. *Phys. qu. 5.*
art. 2. probabile esse non solum actus super-
naturales, sed etiam habitus educi de poten-
tiâ sui subiecti. Notat autem n. 68. §. *Re-*
spondeo, quod etsi asserat hoc esse probabile,
non tamen asserit esse magis probabile: &
disp. 2. de Angelis n. 147. ait: Dico 2. valde
probabile esse Angelis ab initio fuisse infusas
species naturarum in hoc mundo existentium:
& n. 148. assignans rationem cur dicat
esse valde probabile, ait: Quia oppositum
non est certum: & n. 216. ait: Satis proba-
bile diximus, quod Angeli solo numero in-
ter se differant: & n. 238. (non autem 138.
est enim error Typographi, quem alius sub-
sequentibus communicat) ait: Spectatâ ra-
tione naturali probabilius est, quod Angeli
possint naturaliter cordium secreta cognos-
cere: & disp. 3. n. 43. ait: Dico 1. probabili-
ter sustineri posse Angelos cum aliquâ tali
inconsideratione peccasse, etiam de mente
Scoti: & n. 45. ait: Dico 2. adhuc probabi-
lius esse Angelum ex nullâ tali inconsidera-
tione peccasse: & disp. 4. n. 35. ait: Proba-
bilior sententia est, quod in statu innocentia
soli electi fuissent producendi.

N. 120. **S**imiliter in 2. disp. 5. qu. 2. de *Conse. prob.*
ait n. 49. Cum igitur ut homo licite opere-
tur, & prudens habeat iudicium, quo dicat,
hic, & nunc hoc mihi licet, minimè opus
sit præsupponi iudicium, quo veritati opi-
nionis assentiatur, sed sufficiat iudicium,
quo assentiatur ejus probabilitati, planè stan-
te probabilitate opinionis, quod actus sit il-

licitus, ac ut tali cognitâ per examen fun-
damentorum ejus, poterit adhuc licite con-
trarium sequi, specificantem actum pro li-
cito; licet enim in tali casu exerceat actum,
quem æstimat probabiliter illicitum speci-
ficativè, non tamen reduplicativè; nam
illum exerceat ut à se existimatum licitum
reduplicativè. Hæc ad verbum. Ecce non
tantum praxis nostræ sententia, quatenus re-
solvit dubia per solam probabilitatem, ut fe-
cit *locis antecedentibus*, sed in terminis nostra
sententia de non necessitate iudicii directi.
Rursum n. 129. §. *verum*, ait: Quando dici-
mus in exercitio partis probabilis interveni-
re debere iudicium certum, & evidens etiam
physicè, quod actio sit licita, & honesta,
non intendimus, quod tale iudicium dire-
ctè, & immediatè feratur in honestatem ob-
jecti secundum se, ex. gr. hujus contractus,
sed in probabilitatem honestatis; ita ut sen-
sus sit, est mihi certum, & evidens hunc
contractum esse probabiliter licitum. Ecce
certitudo, & evidentiâ de probabilitate satis
est. Immo addit n. 130. rem valde notandam,
nempe quod iudicium certum, & evidens
requisitum à Reflexivis non feratur in veri-
tatem harum præmissarum, sed in solam pro-
babilitatem veritatis earum; ex. gr. Licet se-
qui omnem certò probabilem; hæc est talis;
ergo licet eam sequi. Ecce maioris veritas,
ait Maftrius, non est certa, sed tantum cer-
ta, & evidens est probabilitas veritatis ejus-
dem maioris. At ceteri Reflexivæ volunt
eam maiorem non tantum esse certò proba-
bilem, sed certò veram in se. Sanè si satis es-
set certa probabilitas, facile esset formare syl-
logismum quoad omnes partes certum; cum
autem hoc facile non sit, saltem suppositâ
probabilitate sententia Anti-Probabilita-
rum, hinc sequitur non satis esse, ut præ-
missæ syllogismi necessariæ ad formandum
certum de licentiâ operationis iudicium sint
certò probabiles, quin debent esse certò ve-
ræ. Hæc obiter. Subdit idem Maftrius n. 130.
hoc idem suo iudicio docuisse P. Vasq. &
P. Sanc. dicentes, satis esse iudicium proba-
bile, excludendo tantum certitudinem de
veritate opinionis, non de probabilitate. Ec-
ce iterum in terminis, tum mea sententia,
quod satis sit iudicium directum subjective
probabile de certitudine veritatis; tale enim
iudicium probabile est firmum, & certum
de probabilitate non autem sine reflexo de
certitudine probabilitatis; tum sententia,
quam modò doceo, quod satis sit reflexum
de certâ, & evidenti objectivâ probabilitate
iudicium sine directo.

Rursus in 2. disp. 5. n. 177. ait: Commu-
nis

N.
116.
Bordan.

P. Sinc.
Con. d.
Maler.
Loren.
Palqu.

N.
122.
Maler.

Scot.

N.
123.
Maler.

nis sententia docet actum humanum sumere bonitatem, vel malitiam ab objecto. Ecce nil asserit directe; etsi ejus rationes directe probent, quod actus humanus sumat bonitatem, aut malitiam ab objecto; ergo assensus reflexus de communitate opinionis aequivaleret directo de veritate. Eodem prorsus modo discurrit *n. 253.* & *n. 299.* & *n. 310.* his enim in locis iudicium reflexum de probabilitate aequivaleret directo: & *disp. 7. qu. 9. art. 1.* ait: Opinio negans, quod ut opera iustorum sint meritoria de condigno, fieri debeant ex imperio charitatis, ostenditur probabilis ex solutione rationum adversantium; & *art. 2.* Opinio affirmans ostenditur quoque probabilis ex solutione objectionum negantis: ecce per hoc, quod affirmans solvat rationes negantis, vocat probabilem; & per hoc, quod negans solvat rationes affirmantis, vocat probabilem; ergo solutio objectionum, juxta Mastrum, inservit probabilitati, non veritati opinionis propriae. *n. 253.* Et in *3. disp. 1. n. 169.* contentus est iudicio reflexo de communitate opinionis: & *disp. 3. n. 43.* ait: Quamvis opinio negativa communior sit probabilior, affirmativa tamen probabiliter defendi potest: (loquitur de pura omissione, num sit meritoria praemij supernaturalis) & *disp. 6. de Virtut. Theolog. n. 185.* ait: Hanc sententiam tradidi ut probabiliozem: & *n. 273.* agens, & admittens piam affectionem, & quaerens, an requiratur in voluntate habitus infusus ad fidei actus imperandos, ait: Dico 2. pro resolutione quaestionis difficile esse assignare in voluntate specialem habitum infusum ad imperandos fidei actus; & adhuc difficilior explicare, quamnam sit haec virtus. Ecce non resolvit quaestionem per iudicium directum negativum, sed per reflexum supra difficultatem ejus habitus, & supra maiorem difficultatem, ad quam virtutem habitus ille pertinere deberet: & *qu. 16. art. 1.* ait: Etsi prima sententia sit valde pia, & probabilis, secunda tamen est longe probabilior, nempe quod post sufficientem Evangelij promulgationem necessaria sit necessitate medij ad salutem, & justificationem fides explicita Christi Mediatoris, Divinitatis, mortis, & resurrectionis: & *qu. 18. n. 468.* ait, satis probabile esse etiam in Scoti sententia, quod spes in Beatis maneat quoad habitum, non quoad omnes actus. Ecce qualiter per solam probabilitatem decedit dubia tum speculativa, tum moralia: & *disp. 1. de Sacram. n. 198.* ait, Et in *4. disp. 1. de Sacram. n. 198.* ait, probabiliter defendi posse characterem esse formam realem relativam; probabilius ta-

men esse, quod sit forma absoluta: & *n. 299.* ait, verisimilius esse nulla futura fuisse Sacramenta in statu innocentiae, si durasset: & *disp. 2. qu. 45. art. 1.* ait, affirmativam sententiam, ut probabiliozem, & magis piam doceri a Scoto, nempe quod Principes Christiani licite possint baptizare infantes infidelium sibi subditorum, etsi invitorem, cum cautela tamen, quam ibi declarat: & *ibid. n. 201.* ait, probabile esse, quod martyrium in aliquo casu satis in adulto sit, ut recipiat gratiam habitualement, si adultus ignoret necessariam esse attritionem de peccatis mortaliibus: & *disp. 3. de Euchar. qu. 17. n. 407.* ait: Quamvis utraque opinio affirmans, & negans maiorem per utramque speciem conferri gratiam, sit probabilis; & negans sit communior, affirmativa tamen mihi videtur probabilior: & *disp. 4. de Ordine n. 23.* ait: Dico 4. esse etiam valde probabile, quod quatuor Ordines minores veram Sacramenti rationem habeant: & *qu. 7. n. 130.* probabilis esse, quod effectus remissionis peccatorum participetur ab Abimabab Purgatorio infallibiliter, & certa lege, & ex opere operato, medio Missae sacrificio, & non tantum per modum liberalis impetrationis: & *disp. 5. de Poenit. n. 215.* ait, satis pium, & probabile esse, hominem teneri penitere formaliter, aut virtualiter de peccatis dimissis, quoties deliberatè recordatur: & *n. 470.* ait: Probabilius puto cum Fabro, Beato, & alijs dari praecceptum Divinum confessionis vocalis, nec erubescant excurrere, ut quis ea scripta consignet, sed solam impotentiam: & *qu. 18. art. 1.* postquam retulit utramque sententiam, unam negantem, aliam affirmantem obligationem facendi circumstantias aggravantes, ait *n. 480.* Utraque sententia probabilis est, & in praxi tuta, etsi deinde negantem tueatur, ut probabiliozem: & *n. 491.* ait, quod communior, & probabilior opinio tueatur infirmo laboranti in loquendo satis esse, ut dicat in genere se peccasse, & taliter loqui impeditum absolvi potest: & *n. 498.* ait: Communior, & probabilior affirmat circumstantiam complicitatis esse manifestandam, ut confessio sit integra, praefertim si complici nullum damnum sequatur, quam infamia apud Sacerdotem. Ecce in his, alijsque locis, quae habet in 4. agens de Sacramentis in particulari frequenter suspendit in moralibus iudiciis directum, appellans unice ad reflexum.

Demum idem Mastrus in sua *Theologia N. Morali*, ubi omnia per modum dubij proponit, saepissime suspendit iudicium directum, contentus solo reflexo; & quidem non

non agit de rebus speculativis, sed de practicis, seu de honestate, aut non honestate operis: ita *disp. 1. de Consc. n. 26.* Iuspenso iudicio directo ait: Probabilius est hominem invincibiliter putantem utramque partem contradictionis esse peccatum, non peccatum, quamcumque eligat: & *n. 39.* nihil dicere dicit, sed unice dicit Scotum hoc, & illud sentire, & hoc ipsum satis putat ut quis ponat, aut omittat tale opus: Simili modo loquendi utitur *n. 47.* vel dicendo, conveniunt communiter Doctores, & per hoc supponit licitum opus; vel dicendo, ut ait *disp. 2. de Legib. n. 14.* Communis sententia T. T. & Juristarum est, quod de essentia legis ut distincta à præcepto sit perpetua, per hunc enim modum loquendi supponit satis exprimi licentiam operis. Similiter *l. c. n. 18.* per hoc, quod dicat, Communis sententia tenet, quod promulgatio sit tantum conditio, idem est, ac si diceret, Promulgatio est tantum conditio: & *n. 65.* per hoc, quod dicat, Secunda sententia asserit, quod lex Evangelica cœperit die Pentecostes, quia eo die promulgata fuit, & occurrat rationibus probantibus eam inceptisse die mortis Christi D. idem est ac si diceret, Incepit die Pentecostes: & *n. 96.* ait, satis probabile est, quod lex humana non tantum præcipiat actus internos, qui solum necessarij sunt, ut principia, quoad esse materiale externorum, sed etiam quoad esse morale virtutis, & vitij: & *n. 3.* ait: Communis sententia est, quod Legislator non teneatur suis legibus quoad vim coactivam; quia à nullo cogi potest, ut eas observet, aut ut non observando penas subeat; sed tantum quoad directivam, seu ex æquitate legis naturalis. Idem ait *n. 113.* de legibus Ecclesiasticis respectu Civilium: & *n. 119.* ait: Probabilior sententia tuctur peregrinos, & advenas teneri legibus loci, per quem transeunt; subdens, quod Caspenis oppositam putet, æquè probabilem: & *n. 187.* ait: Recepta sententia est dispensationem esse validam, licet dispensans peccet: & *n. 210.* Communior, & probabilior est, quod lex non cesset per hoc, quod negativè cesset in casu particulari finis legis: & *disp. 3. de Just. n. 25.* ait: Communis ferè omnibus R. R. sententia est, Beneficiarios fieri absolute dominos omnium proventuum suorum beneficiorum: & *n. 30.* Probabilior affirmat, quemlibet esse dominum suæ famæ: & *n. 60.* ait: Dicunt communiter DD. si bellum sit justum, bona hostium immobilia esse Principis; mobilia in actuali conflictu acquisita esse capientium, nisi sint bona Ecclesiarum: & *disp. 4. de contra-*

ctibus: Alij probabilius putant promissionem ex se obligare in conscientia sub mortali, nisi res promissa sit levis: & *disp. 6. n. 26.* Mihi magis placet opinio negans licere iudici dicere jus in eum, quem certo scit innocentem: & *n. 40.* ait: Utraque opinio est probabilis; & licet prima à C. de Lugo supponatur communior, & probabilior, secunda tamen non caret probabilitate: & *n. 46.* relatâ sententiâ negante obligationem universalem in Reo iudicè interrogato ut contra se fateatur verum crimen imminente sibi morte, aut simili penâ, aut eam esse Scotistarum, immò subdit, quod Cardinal. de Lugo *disp. 40. sect. 1.* dicat, quod stando rationi sit longè probabilior oppositâ. Omitto alia adeo obvia, ut ultro occurrant Lectori, à quo peto, ut dicat, an scandalosum sit resolvere dubia speculativa, aut moralia per solam probabilitatem veritatis, maiorem, æqualem, aut minorem, omisso prorsus omni iudicio directo subjective probabilis, aut probabiliori de veritate. Sanè habebit, quod respondeat, si perpendat prudentiam Theologorum, quos deducuntur: *Disp. 1. de iur. iust. n. 1.* Decimustertius est Torrecilla satis Hil. N. panis notus in suis Lucubrationibus, qui sapientissimè ad objectivam solam probabilitatem confugit, ut colligere est, vel ex solâ damnatarum ab Alex. VII. & Innoc. XI. expositione. Ita ibid. *rr. 1. de Matrim. consult. 1. n. 30.* ait: Probabilior sententia iudicat non requiri &c. & *n. 95.* ait: Probabile est, quod in 1. ex damnatis ab Innocentio non comprehendantur opiniones, quæ sunt in favorem poenitentis, ut iudicat Hozes in 1. damnatam: & *n. 105.* plures refert probabiles oppositas, earumque utrum admittit minus objectivæ probabilitati earum: & *n. 127.* ait ex Lumbier probabile esse, quod exactiores non teneantur ad restitutionem: & *rr. 2. de Penit. consult. 1. n. 13.* ait: Nulla est opinio magis communis, & recepta, quam quæ docet Confessarium posse licitè absolvere cum iurisdictione probabilis, immò minus probabilis, & minus tutâ: & ibid. *consult. 3. n. 8.* ait: Probabilissima est sententia, quod Ecclesiastici sæculares à solâ lege Ecclesiastica, non autem à voto Ordinibus annexo, in sacris constituti, ad castitatem obligentur: & *n. 10.* ait: Adde probabile esse, quod non sit &c. & ibid. *consult. 4. n. 14.* Reputo probabilem sententiam &c. & *n. 39.* Valde probabile est, quod per virtutem Bullæ &c. & ibid. *consult. 5. n. 137.* ait: Tertia sententia non tantum est probabilis, quin est evidenter probabilis etiam practicè. Abstinco à reliquis, quæ habet tum Tomo de exami-

examine jurisdictionis Episcopalis, tum in Summā, tum alibi.

N. 126. Decimusquartus est Franciscus de Ruvere totius Seraphici Ordinis Commissarius Ruvere. Generalis, postea Cardinalis, demum Summus Pontifex, qui in celebri Thomista inter & Scotistas controversiā, an in triduo mortis Christi D. Sanguis fuerit unitus Verbo; dictus de Ruvere relatus à Cardin. de Lugo *disp. 14. sect. 1.* dixit: Tertia veritas est ista, etsi à Christi sanguine, quamdiu fuit ejus corpori unitus, Deitas separata non fuerit; ab eo tamen effuso, Divinitatem fuisse separatam probabiliter confitemur. Ecce per probabilitatem resolvit; idem enim est probabiliter confitemur, ac probabile nobis est, quod sanguis effusus fuerit à Divinitate separatus. Scio Maftrium tueri oppositum in 3. *disp. 1. n. 200.* dicens, eundem de Ruvere, non nisi ut probabilem suam opinionem exposuisse, à quā plerique Scotista discedunt: ergo ad rem nostram sola objectiva probabilitas sufficit ad dubij solutionem.

N. 127. Decimusquintus est Didacus Corella Animarum zelo, & doctrinā clarus, qui in libro, cui titulus est, Praxis confessionis, & explicatio damnatarum, editione duodecimā, pleraque resolvit per solam probabilitatem; ita 1. p. Dialogi inter Confessarium, & poenitentem in *exordio n. 3.* ait: Respondeo poenitenti, opinionem communem contra communem esse, quod poenitens possit tacere peccatum cum complice, si Confessor sciturus sit complicem: & *tr. 1. cap. 1. n. 10.* relata una opinione dicit: Hoc non obstante, opposita est probabilior, tuta, & communis: & *n. 12. ad 16.* per solam probabilitatem opinionis tuentis Regulares posse à casibus occultis in Bulla Cœnæ reservatis absolvi, dubium resolvit, & citat Cursum Moralem PP. Carmel. *discalc. tr. 18. de Privileg. cap. 4. pun. 2. §. 11. n. 128.* ubi legitur, posse Regulares Confessarios absolvere sæculares ab omni casu, & censurā, quæ in Bulla Cœnæ continetur, hæresi exceptā, si dicti casus occulti sint: & subdit, quod eadem opinio judicetur probabilis, immo probabilior à Torrecilla, à Prado, & alijs. Ecce Corella & omnes citati resolvunt dubium per probabilitatem: & *tr. 2. cap. 1. n. 25.* ait: Hoc non obstante, probabilior est, quod effectu secuto teneatur promissum ob turpem causam solvere: & *n. 43.* ait: Probabile puto non teneri ingredi aliam Religionem: & *tr. 4. cap. 2. n. 19.* neutram probabilem opinionem refutat, referens utriusque probabilitatem, tam opinionis negantis lici-

tum patri negare dotem filiae, quæ indignè nuplit, quā affirmantis: & *tr. 5. n. 3.* judicat cum Basilio, & Leandro à SS. Sacram. probabiliter imprecatur, non distinguatur specie morali, adeoque satis sit in confessione dicere, se malum grave desiderasse: & *n. 35.* ait: Probabile est, quod procurans abortum non incurrat ante sententiam decilvam judicis poenas à jure Canonico determinatas: & *tr. 6. n. 63.* relata ut probabili opinione Scoti, & P. Sanch. *lib. 7. de Matrim. disp. 25. n. 2.* quod votum solemne non differat specie à simplici voto castitatis, subdit: Tutor est opposita, quod explicanda sint in confessione peccata; immo ait ibidem utramque opinionem esse probabilem: & *tr. 7. n. 46.* ait: Licet inter DD. commune sit, quod cooperans furto rei divisibilis, etsi non faciat causā efficacem, peccet mortaliter concurrente, & quod quilibet teneatur in solidum, probabile tamen etiam est quod, si non fiat causā efficacem, non peccet mortaliter, si materia sui furti sit levis: & relatis DD. ait, quod P. Lessius *lib. 2. de Just. cap. 13. dub. 1. ad 2. n. 8.* putet hoc esse probabile; & *ibid. n. 55.* ait: Hoc non obstante, opposita judicat valde probabilem Villalobos *para. 2. tr. 11. diffie. 7. n. 6.* & *ibid. n. 98.* refert ex Soto *lib. 4. de Just. qu. 7. art. 2. §. Dubium an tem est:* Crediderim namque in foro conscientie levem culpam commodatarij non obligare eum ad restitutionem, nisi sit mortalis apud Deum; cujus Soti opinionem probabilem putat P. Lessius *lib. 2. de Just. dub. 8. n. 43.* & Corella de eadem ait: Non mihi videtur improbabilis.

At cur paginas fatigo, cum manibus omnium terantur Scotistarum doctrinā, & virtutibus celebres? Legatur Marchantius Generalis Commissarius Minorum in suo Tribu-nali, Heritex in quadruplici suæ Theologiae Tomo, Pontius in Cursu Theologico, & in Cōmentarijs ad Scotum, Bruno Neul. in suā absolutissimā Theologo-Morali Canonica Polyanthea, vir eximie doctus, eruditus, & prudens, qui quasi semper suspendit judicium directum, & ad solum retezum appellat, dicens: *Velut certum: velut probabilis: velut probabile:* Felix Porcellatus, tum in Examine Confessariorum, tum in Examine Ordinandorum, vir clarus, & expeditus, ex quo duo tantum loca recito. Primus est ex *tom. 3. in Exam. Ordin. n. 323.* ubi relata duplici sententiā, unā negante licitū esse celebrare sine lumine in altari posito, distincto a lampadibus extra altare accensis, quam tuetur Card. Bellar. P. Bulcemb. Card. P. Tam-

p. Tab. P. Tambur. in Methodo Missæ lib. 1. cap. 1. altera tueri licere in casu necessitatis, ex gr. dandi Viaticum, Felix resolvit modaliter dicendo: Puto probabilius licere. Alter locus l.c. à n. 350. ubi quoque relata sententia, una Divi Thomæ tueri, quod Sacerdos, five ante, five post sumptionem, advertens non esse vinum, sed acetum quod obtulit, & sumpsit, tenetur non tantum vinum, sed novam Hostiam consecrare; altera Scoti in 4. dist. 8. part. 3. litt. H. negantis consecrandam novam Hostiam, sed satis si vinum consecratur, ait Felix, utrumque modum esse aptum: Divi Thomæ, si in loco privato; Scoti, si in publico celebretur. Præterea alios Scotistas ubique notos, nempe Bosco, Brancat. Cottonium &c. quibus enim citati à me Scotista non sunt, nec citandi, satis erunt.

SECTIO IV.

Doctores Societatis Jesu quid senserint.

§. I.

Aliqui.

SUMMARIUM.

P. Molina solvit per probabilioritatem, n. 129.
P. Vasquez utitur judicio reflexo, n. 130.
P. Azor, n. 131.
P. Valent. judicem ad probabilioritatem obligat, & satis ei judicium de probabilioritate, n. 132.
In illis, in quibus tenemur ad probabilioritatem, satis, & necesse judicium de probabilioritate; in illis vero, in quibus licet probabilis, satis de probabilioritate, ibid.
P. Valentia utitur judicio reflexo, n. 133.
P. Sanch. solo judicio reflexo de probabilioritate resolvit, n. 134.
Obligat subditum obedire etiam stante proprio judicio, ibid.
Advertentia ex P. Sanch. pro Authorum intelligentia, n. 135.
Ultima opinio, si non reprobetur, censetur approbari, ibid.
Card. Bellarm. utitur judicio reflexo, n. 136.
Card. de Lugo, n. 137.
P. Lessius, n. 138.
P. Koning, n. 139.
P. Granado, n. 140.
P. Fillucius, n. 141.
P. Arriaga, n. 142.
P. Dicafillo, n. 143.
P. Amicus, n. 144.
P. Castro Palao, n. 145.
DD. tuentes, quod judicium probabile de jurisdictione fundet licentiam absolvendi, ibid.
Tom. III.

P. Platelinus plerumque resolvit per probabilioritatem, n. 146. 147.
DD. tuentes contritionem mereri primum, gradum gloria, non gratia, ibid.
DD. tuentes fidem explicitam Trinitatis, & Incarnationis esse nunc necessariam necessitate medij, n. 148.
DD. negantes esse eo modo necessariam, nisi in re, vel in voto, ibid.
Probabilitas opinionum liberat Cōfessarios magnam molestiam, ait P. Molina, ibid.
P. Moya sola probabilitate objectiva contentus, n. 150.
Ait, quod si satis est judicium subjective probabile, etiam satis objective probabile, ibid.
Idem dico de alijs Societ. Doctoribus, n. 151.

Pater Molina 1. p. qu. 54. membr. 4. & 5. N. apud Mastr. in 2. disp. 2. n. 119. et si sequatur opinionem Thomistarum tuentium in Angelis intellectum agentem, & passibilem non dari, putat tamen opinionem Scoti affirmantis esse probabilioritatem: & rom. 3. de Just. tr. 3. disp. 56. relata opinione Soti tuentis, licitum occidere furem pro re magni valoris, et si exigua sit spes eam recuperandi, ait: Neque id auferem condemnare, modo prius voce admoneretur, nisi non relinquit, esse interficiendum; immo semper consulendum, ne proximus eo eventu interficiatur. Ecce P. Molina non audeat directe asserere, quod M. Soto asserit; sed dicit, non auferem condemnare, positus tamen circumstantijs à se additis; quod est suspendere judicium directum de veritate licentie. Hoc eodem reflexo solo judicio probabilitatis licentie sæpe utitur in alijs Tomis de Just. & Jure.

P. Vasquez Opusc. de Restit. cap. 2. §. 1. N. dub. 7. n. 28. ait: Mihi videtur certum contra Sylvestrum, quod non liceat, et si animatus non sit: ecce suspendit judicium directum, accedens ad hoc solum reflexum, mihi est certum, quod non liceat; hoc autem non est formaliter idem, ac dicere, mihi est certo illicitum, et si æquivalenter idem sit: & ibid. cap. 9. §. 1. dub. 5. n. 68. ait: Mihi placet opinio dicentium, quod qui notabilem furripit quantitatem, et si sine ejus intentione, peccet mortaliter eo actu, quo notabile damnum intulit. Ecce affirmat sibi placere, quod est judicium reflexum: & de Beneficijs cap. 2. §. 3. dub. 8. n. 78. ait: Mihi videtur, quod sit mortale in omnibus beneficijs prætermittere digniorem. Ecce dicit, mihi videtur, quod sit, quod est judicium reflexum supra probabilitatem, aut certitudinem opinionis directe; non autem dicit, est mortale.

X

morta-